[redacted] 6/5/24

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

[redacted]

TER BESLISSING

Directoraat Generaal Langdurige Zorg
Directie Langdurige Zorg
Afdeling 3

Opgesteld door
[redacted]

Aan Minister VWS
Staatssecretaris

Deadline: 13 mei 2024

nota

Stand van zaken ggz in de Wet langdurige zorg

Datum
19 april 2024

Kenmerk
3811549-1064810-LZ

Zaaknummer
1064810

Bijlage(n)
Kamerbrief 'Stand van zaken ggz in de Wet langdurige zorg'

1. Aanleiding

In uw gezamenlijke brief van 13 december jl.[1] heeft u toegezegd de Kamer dit voorjaar opnieuw te informeren over de voortgang van de uitvoering van de bestuurlijke afspraken die u met de Nederlandse ggz, Valente, MIND, de VNG en ZN (hierna: de partijen) heeft gemaakt over passende zorg en ondersteuning voor mensen met een psychische aandoening en een langdurige zorgvraag.

In uw brief van 23 juni jl.[2] heeft u, de minister voor VWS, de Kamer geïnformeerd over uw overwegingen ten aanzien van de positionering van ggz-behandeling voor deze doelgroep in de Wlz en het daarvoor geldende overgangsrecht. In die brief heeft u toegezegd de Kamer voor het zomerreces van dit jaar opnieuw te informeren over het vervolg van dit vraagstuk.

Met bijgevoegde Kamerbrief kunt u invulling geven aan beide toezeggingen.

2. Geadviseerd besluit

Omdat beide toezeggingen betrekking hebben op de ggz in de Wet langdurige zorg (Wlz) stellen wij voor hier invulling aan te geven met één Kamerbrief over de stand van zaken ggz in de Wlz. Het advies is om de brief te ondertekenen en aan de Tweede Kamer te verzenden.

3. Kernpunten

- Medio 2023 heeft u bestuurlijke afspraken gemaakt met de partijen over korte- en langetermijnmaatregelen gericht op passende zorg voor mensen met een psychische aandoening en een langdurige zorgvraag. De afspraken zijn gemaakt naar aanleiding van het hoger dan verwachte aantal mensen met een psychische aandoening dat sinds 1 januari 2021 toegang heeft gekregen tot de Wet langdurige zorg (Wlz).
- Het afgelopen jaar hebben alle partijen hun bijdrage geleverd aan de uitvoering van deze afspraken. De uitvoering van de kortetermijnmaat-regelen is inmiddels vergevorderd en u bent begin dit jaar met de partijen gestart met de uitwerking van de aanpak voor de lange termijn.
- Met deze brief informeert u de Kamer over de conclusies die u hebt getrokken ten aanzien van de resultaten in relatie tot de doelstellingen. In

[1] Kamerstuk 25 424, nr. 676
[2] Kamerstuk 25 424, nr. 668

Q1 dit jaar heeft u, zoals bestuurlijk afgesproken, de balans opgemaakt met de partijen.

- Inmiddels lijkt het aantal mensen met een psychische aandoening dat een indicatie krijgt voor zorg in de Wlz af te nemen. De eerste doelstelling van een afname van ten minste 20% van het aantal nieuwe Wlz-cliënten met een indicatie voor ggz-wonen in Q1 2024 is daarmee behaald. Ook lijkt een dalende beweging richting een stabiele instroom in de Wlz van maximaal 100 nieuwe cliënten per maand (de uiteindelijke doelstelling van de bestuurlijke afspraken) zich af te tekenen.
- Op basis van deze resultaten heeft u besloten om voor het jaar 2025 geen verdergaande (financiële) maatregelen te treffen, zoals een tariefmaatregel ggz-Wlz of een uitname uit het gemeentefonds. U benoemt daarbij echter ook dat voorzichtigheid geboden blijft. Het is nog niet zeker dat de daling doorzet en uiteindelijk stabiliseert. Daarom is blijvende inzet van alle betrokkenen, ook op de lange termijn, nodig.
- In de brief licht u de voortgang en resultaten van de inzet op de korte-termijnmaatregelen voor iedere maatregel nader toe. Daarbij geeft u aan dat de uitvoering van de bestuurlijke afspraken de komende periode in een volgende fase komt, namelijk meer gericht op de aanpak voor de lange termijn.
- Samen met de partijen werkt u op dit moment de aanpak voor de lange termijn verder uit. Daarin werkt u toe naar een werkagenda met concrete afspraken over een aantal thema's die raken aan passende zorg en ondersteuning voor deze doelgroep in de Wlz en Wmo. De werkagenda is naar verwachting dit najaar gereed. In het kader van deze langetermijnaanpak meldt u de Kamer dat u in gesprek bent met het Trimbos Instituut over het opstellen van een feitelijk beeld van de ontwikkelingen rond de doelgroep mensen met een psychische aandoening en een langdurige zorgvraag en de zorg en ondersteuning die zij ontvangen.
- In de brief informeert u de Kamer ook over een aantal zaken die spelen rondom de langdurige ggz in de Wlz, naast de bestuurlijke afspraken. U meldt de Kamer dat de partijen onlangs het kwaliteitskader "Woonzorg in de langdurige ggz" hebben ingediend bij het Zorginstituut Nederland voor de toetsing voor opname in het Register. Het Kader wordt naar verwachting in juni gepubliceerd, waarna de implementatie start. Ook meldt u dat de IGJ het afgelopen jaar verschillende bezoeken heeft afgelegd aan aanbieders van langdurige ggz in de Wlz. De IGJ werkt aan een analyse van deze bezoeken en brengt hierover binnenkort een factsheet naar buiten.
- Ten aanzien van ggz-behandeling meldt u, de minister van VWS, dat u de afgelopen periode een aantal stappen hebt gezet om in beeld te brengen wat de gevolgen zijn van beëindiging van het overgangsrecht voor de bekostiging van ggz-behandeling voor Wlz-cliënten met een psychische aandoening, conform de aanbeveling uit de uitvoeringstoets van de NZa.[3] U geeft in de brief aan dat het beëindigen van dit overgangsrecht samenhangt met bredere ontwikkelingen in de Wlz, en dat u een besluit over de wijze en de termijn waarop het overgangsrecht kan worden beëindigd aan een volgend kabinet laat.
- In de brief geeft u aan de Kamer opnieuw te informeren bij nieuwe ontwikkelingen ten aanzien van de langdurige ggz.

[3] Kamerstuk 34 104, nr. 369.

4. Toelichting

a. Draagvlak politiek
De openstelling van de Wlz voor mensen met een psychische stoornis is tot stand gekomen naar aanleiding van een motie van de leden Keijzer en Bergkamp.[4] De wetswijziging waarmee de rechtstreekse toegang voor mensen met een psychische stoornis tot de Wlz is geregeld is indertijd Kamerbreed aangenomen.

Ten aanzien van ggz-behandeling vervolgt u in deze brief de lijn zoals u deze aan de Kamer hebt gecommuniceerd. Naar aanleiding van de Kamerbrief van 23 juni jl. over dit onderwerp zijn schriftelijke vragen gesteld door de leden Sahla en Raemakers (beiden D66).[5] In de beantwoording van deze vragen heeft u reeds aangegeven dat u werkt aan een verkenning van de gevolgen van beëindiging van het overgangsrecht, en dat het nemen van een besluit over de termijn en wijze waarop het overgangsrecht kan worden beëindigd aan een volgend kabinet is.

b. Draagvlak maatschappelijk en eenduidige communicatie
In het bestuurlijk overleg heeft u de partijen geïnformeerd over uw besluit voor het jaar 2025 geen financiële maatregelen te treffen, zoals een tariefmaatregel voor de ggz in de Wlz of een uitname uit het gemeentefonds. Er is bij de partijen veel draagvlak voor inzet op een duurzame aanpak voor de lange termijn.

c. Financiële en personele gevolgen
De aanhoudend hoger dan verwachte aantallen mensen met een psychische aandoening die toegang krijgen tot de Wlz zorgen voor druk op het Wlz-kader. Het financieel risico dat dit oplevert is sterk afhankelijk van de ontwikkelingen in deze instroom. U heeft de afweging gemaakt om voor 2025 geen financiële maatregelen voor te bereiden, gegeven de behaalde resultaten en de daling die lijkt te zijn ingezet. In de brief geeft u echter ook aan dat voorzichtigheid geboden blijft en dat u de ontwikkelingen nauwlettend blijft monitoren. In het geval de instroom niet verder daalt of weer gaat stijgen, kunt u financiële maatregelen voor 2026 opnieuw in overweging nemen. De financiële effecten van het hoger dan verwachte aantal cliënten in de ggz-Wlz monitort u middels de reguliere processen (advies van de NZa over toereikendheid van het Wlz kader en het NZa-kostprijsonderzoek).

Ten aanzien van het (beëindigen van het) overgangsrecht voor ggz-behandeling geldt dat de financiële gevolgen hiervan onzeker zijn. Dit hangt samen met de ontwikkelingen in het aantal mensen met een indicatie voor ggz-wonen in de Wlz, voor wie de ggz-behandeling na beëindiging van het overgangsrecht ten laste van de Wlz bekostigd zou moeten worden. In uw eerdere brief over dit onderwerp heeft u aangegeven dat budgetneutraliteit een belangrijke randvoorwaarde voor u is voor het beëindigen van het overgangsrecht. De financiële omvang van de overheveling van middelen van de Zvw naar de Wlz is op dit moment onvoldoende in beeld. Het was vanwege de invoering van het nieuwe zorgprestatiemodel in de Zvw voor de NZa ten tijde van het schrijven van de uitvoeringstoets niet mogelijk een inschatting te maken van de financiële omvang van de overheveling van middelen op basis van de zorgprestatiemodel declaratiedata. Inmiddels is deze declaratiedata wel beschikbaar, en werkt de NZa aan het maken van een preciezere inschatting van de financiële omvang.

[4] Kamerstuk 30 594, nr. 397
[5] Kamervragen (aanhangsel) 2022 – 2023, nr. 3378

d. Juridische aspecten haalbaarheid
In uw eerdere brief heeft u gemeld dat een ambtelijke verkenning naar mogelijke aanpassingen in wet- en regelgeving is gedaan, conform de afspraak die hierover met het veld is gemaakt. Met de partijen werkt u nu aan een werkagenda voor de lange termijn, met een bredere focus op passende zorg in de langdurige ggz. Vanuit deze langetermijnaanpak kan uiteindelijk worden bezien op welke manier wet- en regelgeving ondersteunend kan zijn aan het realiseren van passende zorg en ondersteuning voor de doelgroep.

De verkenning is daarmee voor dit moment afgerond. De verschillende varianten kunnen indien nodig in een later stadium nader worden onderzocht. Het is aan een volgend kabinet om hierover te besluiten.

Ten aanzien van het overgangsrecht voor ggz-behandeling geldt dat u met deze brief aangeeft een besluit over de termijn waarop dit wordt beëindigd over te laten aan een volgend kabinet, gegeven de uitvoeringsconsequenties van een dergelijk besluit. Het overgangsrecht is wettelijk vastgelegd in de Verzamelwet VWS 2020, artikel XXXIIIa2 en is van kracht totdat dit bij koninklijk besluit wordt beëindigd. Het vooralsnog niet nemen van het besluit dit overgangsrecht te beëindigen betekent dat het langer van kracht blijft.

e. Afstemming (intern, interdepartementaal en met veldpartijen)
De brief is intern afgestemd met LZ en DMO. De passage over langdurend beschikken in de Wmo is afgestemd met de VNG.

f. Gevolgen administratieve lasten
N.v.t.

g. Toezeggingen
Met deze brief doet u de volgende toezeggingen af:
- De minister van VWS en de staatssecretaris van VWS zeggen toe de Kamer in het voorjaar van 2024 te informeren over de voortgang van de uitvoering van de bestuurlijke afspraken langdurige ggz (Wlz/Wmo) (nr. 11490).
- De minister van VWS zegt toe de Kamer in het voorjaar van 2024 opnieuw te informeren over de voortgang t.a.v. het overgangsrecht ggz-behandeling voor Wlz-cliënten met een psychische stoornis en de vervolgaanpak (nr. 11391).

h. Fraudetoets
N.v.t.

5. Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

a. Motivering
Tot personen herleidbare gegevens zijn onleesbaar gemaakt vanwege de bescherming van de persoonlijke levenssfeer.